

12. Ako ďaleko je východ od západu,
tak vzdávať sa od nás naše prestúpenia.
13. Ako sa zmilováva otec nad synmi,
tak Hospodin sa zmilováva nad tými, čo sa Ho boja.

87. Od Hospodina je moja pomoc

Žalm 121, 1—8.

1. Pozdvihujem si oči k vrchom.
Odkiaľ mi príde pomoc?
2. Od Hospodina moja pomoc,
ktorý učinil nebo i zem.
3. Nedá sa sklátiť tvojej nohe;
tvoj ochranca nedrieme.
4. Nie, nedrieme a nespí ochranca Izraela.
5. Hospodin je tvojím ochrancom,
Hospodin ti je clonou po pravici;
6. slnko ťa vo dne neraní úpalom,
ani mesiac v noci.
7. Chrániť ťa bude Hospodin pred každým zlom,
On bude chrániť tvoju dušu.
8. Hospodin bude chrániť tvoje vychádzanie i tvoje vchádzanie
odteraz až naveky.

88. U Hospodina je milosť

Žalm 130, 1—5, 8.

1. Z hĺbokosti volám k Tebe, Hospodine!
2. Pane, počuj hlas môj;
nech pozrú Tvoje uši
hlas môjho úpenia!
3. Ak budeš počítať neprávosti, Hospodine,
Pane, kto obstojí?
4. U Teba je však odpustenie,
aby sa Ťa báli.
5. Na Hospodina očakávam,
na Jeho slovo očakáva moja duša.
8. On vykúpi Izraela zo všetkých jeho neprávostí.

VI. PROROCI

89. Prorok Ámos

Ámos 1—9.

Proroci ako Mojžiš, Samuel, Eliáš a Elizeus nezanechali po sebe žiadne spisy. V Biblii sú pomenované knihy po Mojžišovi, Samuelovi, ale nie preto, že ich sami napísali, ale preto, lebo sa v týchto knihách o nich hovorí. Iní proroci napísali svoje proroctvá. Tak i prorok Ámos sám napísal svoje proroctvo.

Sto rokov minulo od čias, ako Eliáš horlil za česť Božieho mena. Ale časy sa nezmenili k lepšiemu. Medzi Izraelcami na severe a Judejcami na juhu, hoci boli bratia, nebolo zhody. Na Izraelskú krajinu medzitým narážali Sýrčania zo severu a krajinu Judskú napádali Egypťania z juhu. Medzi ľuďmi nebolo pobožnosti ani spravodlivosti. Bohatí chceli ešte viac zbohatnúť na úkor chudobných, ktorých utláčali a vykorisťovali. Božími prikázaniami pohrdali a mnohí obetovali pohanským modlám. Jedni sa báli zajrajšieho dňa, iní ľahkomyseľne žili zo dňa na deň.

V Izraelskom kráľovstve vystúpil vtedy muž Boží, prorok Ámos. Pochádzal z mesta Tekoy pri Jeruzaleme. Tam bol pastierom. Bolo to okolo roku 750 pred narodením Krista Pána. V Izraelskej krajine panoval Jeroboám II. a v Judsku kráľ Uziáš.

Hospodin povedal Ámosovi: „Choď do krajiny Izraelskej a zvestuj im, že ich hriechy nezostanú bez trestu. Dlho som im zhovieval, nehľadel na ich hriechy. Ale hriech ich sa rozšíril prenáramne. Preto ríš Izraelskú zničím a ľud pôjde do zajatia.“

Ámos neodporoval Božiemu rozkazu a hoci bol v krajine Judskej, odišiel Izraelcom zvestovať Hospodinove slová.

V Izraelskej krajine zastavil sa Ámos v Bétel, kde bol kráľovský svätý stánok. Tam sa práve konala veľká slávnosť, na ktorú sa zhromaždilo mnoho ľudí. Kňazi obetovali zlatému teľaťu, ktoré tam dal postaviť ešte kráľ Jeroboám I. Ľudia boli veselí, hodovali, spievali a tancovali. Na tejto slávnosti nečakane vystúpil Ámos a prehovoril k zhromaždenému národu: „Počujte, synovia Izraelskí, Hospodin vám odkazuje, že už nebude trpieť vaše hriechy. Ak nezanecháte hriechy život a nebudete hľadať Hospodina, vašu krajinu spustoší a vás všetkých odvedú do otroctva. V meste, z ktorého vychádza tisíc, zostane sto a v meste, z ktorého vychádza sto, zostane len desať. Hospodin vidí, ako utláčate a okrádate chudobných a trápate spravodlivých. Vaše sviatky nenávidí a vaše obete sú Mu protivné. Prestaňte spievať a veseliť sa! Čiňte poká-

nie a proste Hospodina za odpustenie hriechov. Lebo takto hovorí Hospodin: „Beda vám, ktorí spávate na lôžkach zo slonovej kosti, ktorí jedávate tučnú baraninu, ktorí sa zabávajú pri lutne, pijete víno a mažete sa drahými masťami. Počujte to vy, ktorí činíte krivdu núdzným. Premeníť vaše sviatky na žiaľ, vaše spevy na plač. Pošlem na zem hlad, nie hlad chleba, ani smäd po vode, ale hlad po slove Božom.“

Ludia počúvali Ámosovu reč. Mnohí uverili, že sú to Hospodinove slová. Obstali Ámosa a chceli počuť jeho pravdivé slová. Ale najvyšší bételský kňaz, Amaziáš, poslal posla ku kráľovi Jeroboámovi s týmto odkazom: „Je tu nejaký muž Ámos, vydáva sa za proroka a búri ľud proti tebe. Hovorí, že ťa nepriatelia porazia a izraelský ľud odvedú do zajatia.“ Medzitým, ako poslal kráľovi list a dostal odpoveď, išiel k Ámosovi a povedal mu: „Nepoburuj ľud, ujdí prv, než ťa zastihne kráľova pomsta. Všetky ty si z Judska, tam si prorokuj!“ Ámos mu odpovedal: „Ja som si svoje proctvo nevymyslel. Hospodin ma poslal so svojim slovom práve sem, k izraelskému ľudu. Ty, Amaziáš, brániš mi hovoriť slovo Hospodinovo. Vedz teda: teba vezmú do zajatia a tvoje deti zahynú vo vojne, ktorá nastane.“

Keď Ámos skúsil, že mu prekážajú kázať Božie slovo, vrátil sa do vlasti a tam napísal slová, ktoré mu Pán Boh prikázal zvesťovať.

Poučenie: Hospodinove slová o pokání, o spravodlivosti a práve pre utlačaných a vykorisťovaných majú večnú platnosť.

Ámos 5, 6, 9—15: Hľadajte Hospodina, ktorýž občerstvuje zemdeného proti silnému, tak, že zemdený do pevnosti vchází. Nenávidí trescicieho v bráně, a toho, kdož mluví věci pravé, v ohavnosti mají. A proto, že loupíte chudého a brímě obilí bērete od něho, domů z tesaného kamení nastavěli jste, ale nebudete bydleti v nich, vinic výborných naštěpovali jste, ale nebudete pítí vína z nich. Nebo já vím o mnohých nešlechetnostech vašich, že trápíte spravedlivého, berouce počtu, a nuzných při v bráně převracíte. Hľadajte dobrého a ne zlého, aby jste živi byli, a buďte tak Hospodin, Bůh zástupů, s vámi, jakž pravíte. Mějte v nenávisti zlé a milujte dobré, ustanovte v bráně soud!

90. Prorok Ozeáš

Meno Ozeáš znamená spasenie. Ozeáš žil v ríši Izraelskej okolo roku 750 pred Kristom. Káral národ pre nepravosti a oznamoval mu tresty Božie. Kajúcim zvestoval, že Hospodin uzavrie novú zmluvu so svojím ľuďom skrze Mesiáša, ktorý slávne zvíťazí nad smrťou a nad hrobom a vytrhne ľud svoj z moci hrobu a smrti.

Oz. 6, 6: Nebo milosrdenství oblibuji a ne oběť a známost Boha více, než zápalý.

91. Zánik Izraelského kráľovstva

2. Kráľ.17.

Na izraelskom kráľovskom tróne vládli králi, ktorí sa úplne odvrátili od Hospodina a stali sa modlármi. Na zákon Boží zabudli. Boh posielal svojich prorokov, ako Eliáša, Ámosa a Ozeáša, ktorí napomínali kráľov i ľud, aby činili to, čo je dobré pred Hospodinom. Ale po krátkom pokání ľud na návod kráľov upadol do pohanskej modloslužby. Proroci jasne hovorili, že Izraelskému kráľovstvu hrozí zánik, ak sa králi a ľud nevrátia k viere v Hospodina a k plneniu Božieho zákona. Nebezpečenstvo bolo veľmi blízko, ale ľud na prorocké výstrahy nedbal.

Za kráľa Hozeáša prišiel asýrsky kráľ Salmanasar s veľkým vojskom a donútil izraelského kráľa, aby uznal jeho panstvo a platil mu ročný poplatok. Hozeáš sa podrobil, ale neskôr sa snažil oslobodiť z tohto poddanstva. O pomoc sa obrátil k egyptskému kráľovi Suovi. O tom sa dozvedel asýrsky kráľ, znovu pritiahol s vojskom a za tri roky obliehal mesto Samariu. Ale odpor Izraelcov bol márný. Asýrčania Samariu dobyli. Kráľa Hozeáša zajali, sputnali a zavreli do žalára. Ľud izraelský odvedli násilne a hromadne do Asýrie. Izraelský ľud z Izraelského kráľovstva sa už do vlasti nikdy nevrátil. Do vyludnených prázdnych miest a dedín asýrsky kráľ nastahoval pohanských obyvateľov z Mezopotámie. Mezopotámci si doniesli svoje modly a klaňali sa im. V tejto dávnej dobe ľudia verili, že každá krajina, každý národ má svojho zvláštneho boha. Noví obyvatelia sa dozvedeli, že v Izraelskej krajine vládne Hospodin a tak sa od pozostalých Izraelcov dozvedeli, ako Mu majú slúžiť. Prosili asýrskeho kráľa, aby im poslal kňaza, ktorý by ich naučil uctievať Hospodina. Asýrsky kráľ ich žiadosti vyhovel, izraelského kňaza im poslal do Bételu. V krajine vzniklo nové náboženstvo. Ľudia vedľa Hospodina ctíli aj pohanské modly. Potomci týchto národov sa nazývali Samaritáni. Pravoverní Židia Samaritánmi opovrhovali.

Poučenie: Izraelské kráľovstvo rozvrátil a opanoval asýrsky kráľ Salmanasar roku 722 pred Kristom. Izraelský ľud do Mezopotámie odvedol jeho nástupca kráľ Sargon. V tom čase víťazný národ obyvateľov podmanenej krajiny zajal a zotročil. Porazení sa stali otrokmi. Otroci museli pre víťazov bezplatne pracovať. Za prácu dostali len trochu potravy a šatstva na udržanie života. Otrokář, pán otrokov, mohol otroka predať, kúpiť a beztrestne zabiť. Ťažký a smutný bol život otrokov.

Písmo sväté v presídlení a zotročení izraelského ľudu vidí Boží trest za to, že sa odvrátil od Hospodina, že sa nesprával podľa Božieho zákona a žil nemravne. (Prorok Āmos jasne poukázal na hriechy Izraelcov.)

Ezech. 12, 15: I zvedí, že já jsem Hospodin, když je rozptýlím mezi národy a rozženu je po krajinách.

Pieseň:

Ach, Bože můj, já jsem zbloudil a břemeno hříchů mých
Veliké jest, neb jsem chodil ne po pravých cestách Tvých,
Protož chtěl bych před hněvem Tvým utéci. Ale kam? Nevím.
Zpěv. 407, Tran. 488.

92. Prorok Izaiáš

Prorok Izaiáš žil v Judskom kráľovstve, v Jeruzaleme. Napísal jednu z najrozsiahlejších kníh v Starej zmluve, Proroctvo Izaiášovo. Žil v ôsmom a siedmom storočí pred Kristom (740—690). Keď oznámil ľudu posolstvo Božie, vystupoval ako básnik, rečník, aj ako spevák. Izaiáš prežil štyroch judských kráľov. Na verejný život nadobudol veľký vplyv. Keď bohabojný kráľ Ezechiáš pokladal za potrebné očistiť bohoslužby od pohanských zlovykov, Izaiáš žiadal, aby národ pri službách Božích očistil svoje srdce a žil mravne.

93. Povolanie Izaiáša

Iz. 6, 1—13.

V Izaiášovom proroctve je napísané:

V tom roku, keď umrel kráľ Uziáš, videl som Hospodina na tróne. Anjeli stáli vedľa Neho a volali: „Svätý, svätý, svätý je Hospodin zástupov, celá zem je plná Jeho slávy.“ Ja Izaiáš som povedal: „Beda mi, zahyniem, lebo som hriešny človek a moje oči videli Hospodina.“ I prišiel ku mne jeden z anjelov a žeravým uhľom z oltára dotkol sa mojich úst. Povedal: „Hospodin ti odpustil hriechy!“ Potom som počul Hospodinov hlas: „Koho pošlem zvestovať slovo Božie môjmu ľudu?“ Odpovedal som: „Pošli ma, ja pôjdem!“ Hospodin riekol: „Chod!“

Od tejto chvíle bol Izaiáš presvedčený, že ho Pán Boh povolal k prorockej službe. Cez celý život zostal verný Hospodinovi a zvestoval jeho svätú vôľu.

94. Izaiášovo proroctvo o Mesiášovi

Iz. 2, 2.

V posledných dňoch sa upevní dom Hospodinov na vrchu vrchov. A pôjdu národy a budú volať: „Podte a vstúpme na vrch Hospodinov do Božieho domu a bude nás vyučovať svojim pravdám a my budeme chodiť po Jeho cestách. Lebo zo Siona vyjde zákon a z Jeruzalema slovo Hospodinovo.

On bude súdiť národy a trestať mnohých ľudi. A prekujú svoje meče na motyky a ošepy na srpy. Nepozdvihne národ proti národu meč a nebudú sa viac učiť boju!“

Iz. 9, 2, 6—7.

Eud, ktorý chodil v temnote, uzre veľké svetlo. Lebo dieťa sa nám narodilo, Boh dal nám Syna. Na Jeho ramenách bude kniežatstvo a Jeho meno bude: Predivný, Radca, silný Boh, udatný Hrdina, Otec večnosti, Knieža pokoja. Na rozmnoženie svojho kráľovstva a pokoja sadne na Dávidov trón, uvedie poriadok, v súde a spravodlivosti utvrdí národy od tohto času až na veku.

Iz. 11, 1—6.

Vyženie prút z kmeňa Izai, výstrelok z jeho koreňov a prinesie ovocie. Na Ňom spočinie Duch Hospodinov, Duch múdrosti, Duch rady a sily, Duch umenia a bázne pred Hospodinom. Bude súdiť chudobných podľa spravodlivosti a podľa práva bude trestať tichých v krajine. Slovaní svojich úst bude trestať a hriešnych odsúdi. Opásaný bude pravdou a spravodlivosťou. A bude bývať vlk s baránkom a lev s kozľatom bude ležať. Teľa a levíča budú spolu a malé dieťa ich bude viesť.

95. Podobenstvo o vinici

Iz. 5, 1—7.

Zaspievam pieseň o vinici. Môj milý priateľ má vinicu na úrodnom vrchu. Ohradil ju, kameň vyzbieral, vysadil ju výborným hroznom a postavil vežu v jej prostriedku. Pripravil aj pres. Očakával, že prinesie dobré víno. Ale vinica vydala plané hrozno.

Teraz, obyvatelia Jeruzalema a judskí muži, súdte medzi mnou a mojou vinicou! Všetko, čo bolo treba, som na vinici urobil. Prečo teda vinica vydala plané hrozno? Preto vám oznamujem: Zbúram plot a vinica spustne. Opustím ju a zanedbám. Vyrastie na nej bodľacie a trnie. Oblakom zakážem, aby ju zvlážili dažďom.

Vinica je Izrael a réva je izraelský ľud.

Beda tým, ktorí od rána chodia v opilstve.

Do zajatia pôjde môj ľud, lebo je bez vedenia. Jeho slávni mužovia budú hladovať a množstvo ľudí uvädne od smädu.

Beda tým, ktorí hovoria zlému dobré a dobrému zlé. Tmu pokladajú za svetlo a svetlo za tmú, horké za sladké a sladké za horké.

Preto sa Boh rozhneval na svoj ľud, porazil ho, až sa zatriasli hory.

96. Spasenie je blízko

Iz. 7, 14: Aj, panna počne a porodí syna, a nazve meno jeho Immanuel.

Iz. 40, 1—8: „Potešujte, potešujte ľud môj“, hovorí Hospodin.

Hovorte k srdcu Jeruzalema, ohláste mu, že sa vyplnil uložený čas, že je odpustená jeho nepravosť.

Boží hlas volá: „Pripravte na púšti Hospodinovu cestu, učiňte priamou cestu na pustine pre nášho Boha. Čo je krivé nech sa stane rovným a nerovný povrch nech je rovinnou. Lebo zjaví sa Hospodinova sláva a všetci uvidia, že prehovoril Hospodin: „Každé telo je tráva a každá jeho vzácnosť ako poľný kvet. Tráva uschýna a kvet prší, ako naň zaveje Hospodinov vietor. Pravdou je, že ľudia sú tá tráva. Uschýna tráva, kvet prší, ale slovo nášho Boha zostáva na veky!“

97. Potešenie Božieho ľudu

Iz. 41, 8.

Ale ty, Izrael môj, ktorého som vyvolil a povolal, tebe hovorím: „Ty si môj služobník. Neboj sa, lebo ja som s tebou. Nestraň sa, lebo ja som tvoj Boh. Posilním ťa a budem ti pomáhať a podopierať ťa budem pravou svojou spravodlivosťou. Hľa, zahanbia sa a zahanbení budú všetci, ktorí sa na teba hnevajú. Vnivoč budú obrátení a zahynú tí, ktorí ti odporujú.“

Lebo ja som Hospodin, tvoj Boh. Vzal som ťa za pravú a hovorím ti: Neboj sa, pomôžem ti.“

98. Utrpenie Božieho služobníka (Krista)

Iz. 53, 3—12.

Opovrhnutý bol a opustený ľuďmi, muž bolesti. On naše nemoci vzal na seba a naše bolesti. On znášal. My sme sa však domnievali, že je ranený, strápený a ubitý od Boha. On však po-

ranený bol pre naše prestúpenia a usmrtený pre naše nepravosti. Trest padol na Neho, aby sme my mali pokoj a Jeho rany nás uzdravili. Všetci sme zblúdili ako ovce, každý z nás išiel svojou cestou a Hospodin uvalil na Neho naše nepravosti.

Poučenie: Izaiáš vynikal nádejou v príchod Mesiáša a jasným proctvom o Ježišovi Kristovi. Hovorí o Ňom, že sa narodí z panny, že bude božskej podstaty a preto Jeho kráľovstvo bude večné a slávne. Prorokoval o ponížení a utrpení Spasiteľa, ktorým vykúpi hriechy človečenstvo, ale aj o jeho oslávení. Izaiáša oprávnené menujeme evanjelistom Starej zmluvy,

Izaiáš bol prorokom veľkej nádeje o zmierení ľudstva.

Pieseň:

- 1.: Již slunce z hvězdy vyšlo, Radujte se lidé
A na tento svět přišlo Pro naše spasení,
Aby se naplnilo Drahé zaslíbení.
- 2.: Prorocství se splnilo Z dávna ohlášené.
Prorokmi, Duchem svatým Nám předpověděné,
Řkouc: pošleť Bůh s výsosti K nám Emmanuele.

Zpěv. 48, Tran. 53.

99. Kráľ Ezechiáš

2. Kr. 18—20, Izai. 36, 37, 38.

V čase zániku Izraelského kráľovstva panoval v Judsku kráľ Ezechiáš. Bál sa Hospodina a zachovával Božie prikázania. Dal zbúrať oltáre pohanských modiel a vyťať Bálove posvätné háje. Aj Judské kráľovstvo muselo platiť poplatok mocnému asýrskemu kráľovi Salmanasarovi. Keď Salmanasar umrel, povstali Asýrčanmi zotročené národy na obranu svojej nezávislosti. Ezechiáš prestal platiť poplatok Asýrčanom a uzavrel prímerie s egyptským kráľom. Vtedy asýrsky kráľ Senacherib s veľkým vojskom napadol Judsko a dobýval jedno mesto za druhým. Asýrske vojsko obklúčilo Jeruzalem. Senacherib odkazoval jeruzalemským obyvateľom, že každý odpor proti presile asýrskeho vojska je márný a žiadal ich, aby sa vzdali. Ezechiáš poslal poslov k Senacheribovi so žiadosťou o mier. Senacherib žiadal tristo centov striebra a tridsať centov zlata. Ezechiáš zhromaždil všetko zlato z kráľovského paláca a z chrámu. Keď zaplatil túto vysokú výkupnú cenu, Senacherib slovo o mieri nedodrжал. Znova obklúčil Jeruzalem s úmyslom, že mesto zničí. Senacheribovi vojaci posmešne volali

na judské hradné stráže: „Povedzte svojmu kráľovi Ezechiášovi, aby sa nespoliehal na svojho Boha. Asýrsky kráľ je mocnejší ako Hospodin. Ovládli sme iné národy a zničíme aj vás. Vzdaajte sa!“

Keď to oznámili kráľovi Ezechiášovi, poslal kňazov k Izaiášovi s prosbou, aby sa modlil k Bohu o pomoc. Izaiáš odkázal kráľovi: „Neboj sa výhražných slov, ktorými sa rúhal asýrsky kráľ a jeho služobníci. Hospodin bude s tebou!“

Senacherib poslal Ezechiášovi list, v ktorom zopakoval rúhavé slová svojich služobníkov. Ezechiáš vzal tento list a rozvinul ho v chráme pred Hospodinovým oltárom. Vrucne sa modlil: „Hospodine, Bože izraelský, Ty si jediný pravý Boh. Ty si stvoril nebo a zem. Čuj rúhavé slová, ktorými sa Ti rúha Senacherib. Je pravda, že Asýrčania opanovali mnohé krajiny a zničili ich bohov. Ale to boli rukami ľudskými zhotovené modly. Ty však si živý všemohúci Boh. Vyslobod' nás, Hospodine, od našich nepriateľov, aby všetci ľudia poznali, že si pravý a živý Boh!“ Prorok Izaiáš odkázal kráľovi Ezechiášovi: „Hospodin Tvoje modlitby vypočul. Senacherib sa posmieva nielen tebe, ale sa rúha aj Bohu. Hospodin dokáže slabosť nepriateľa. Senacherib do Jeruzalema nevstúpi, ba nevystrelí ani jednu strelu. Vráti sa tou cestou, ktorou do krajiny prišiel.“

Tak sa aj stalo. V asýrskom vojsku vypukol mor a v Asýrii vypukli i domáce nepokoje. V krátkom čase zahynulo stoosemdesiatpäťtisíc asýrskych vojakov. Senacherib sa tak naľakal, že zutekal od Jeruzalema a zastavil sa až vo svojom hlavnom meste Ninive. Tam ho po krátkom čase zavraždili vlastní dvaja synovia.

Ezechiáš a všetok judský ľud sa radoval nad záchranou Jeruzalema. Ezechiáš potom ochorel. Vrucne sa modlil, aby mu Hospodin ešte poprial života. Hospodin jeho modlitbu vypočul a prorok Izaiáš mu oznámil: „Hospodin ti pridá ešte pätnásť rokov života.“ Ezechiáš sa uzdravil a žil ešte za pätnásť rokov.

Raz navštívili Ezechiáša poslovovia babylonského kráľa. Ezechiáš sa chcel popýšiť a ukázal im všetku nádheru v kráľovskom paláci. Izaiáš ho pokarhal: „Príde čas, keď Babylonci vniknú do Judska a všetko odvezú do Babylona.“ Tak sa aj stalo za následníkov Ezechiášových.

P o u č e n i e: Proti sebe na jednej strane bola Senacheribova moc a pýcha, na druhej strane Ezechiášova pokorná dôvera v Hospodina. Senacherib nebol vstave zvíťaziť nad Ezechiášom, lebo Ezechiáš žil podľa Božej vôle.

Žalm 68, 21: Boh je nám Bohom záchrany,
a Hospodin, Pán, umožňuje únik pred smrťou.

100. Prorok Jeremiáš

Jer. 1—15.

Prorok Jeremiáš bol synom kňaza Hilkiáša z Anototu z Benjaminovho pokolenia. Za panovania judského kráľa Joziáša prihovril sa mu Hospodin: „Skôr, než si sa narodil, poznal som ťa a posvätil za proroka národom.“

Jeremiáš odpovedal: „Panovník môj, Hospodine, ja som len dieťa, neviem hovoriť.“ Ale Hospodin mu odpovedal: „Nehovor, dieťa som, ale choď, kam ťa pošlem a hovor, čo ti prikážem! Neboj sa, ja som vždy s tebou a vyslobodím ťa.“ Hospodin pokračoval: „Ustanovujem ťa nad národmi a kráľovstvami, aby si plienil, kazil, hubil a boril, ale aj aby si staval a zošľachťoval.“

Hospodin znovu hovoril: „Od severnej strany privalí sa zlo na všetkých obyvateľov tejto krajiny pre nešľachetnosť tých, ktorí ma opustili a klaňali sa modlám. Preto sa priprav a hovor ľudu, čo ti prikážem. Neboj sa ich, lebo som ťa postavil ako mesto hradbami opevnené, ako železný stĺp a medený múr proti judským kráľom, kniežatám a kňazom i proti ľudu Judskej krajiny. Budú proti tebe bojovať, ale ťa nepremôžu, lebo budem s tebou, aby som ťa z nebezpečenstva vyslobodzoval.“

Jeremiáš z poverenia Božieho postavil sa do brány chrámu a takto napomínal judský ľud: „Tak hovorí Hospodin: Polepšite svoje cesty, svoje predsavzatia a spôsobím, aby ste ďalej bývali v tejto krajine. Keď utláčate sirotu a vdovu, vylievate nevinnú krv, klaniate sa modlám, kradnete, cudzoložíte a krivo prisaháte, nepomôže vám, ak chodíte do chrámu a ďalej hrešíte. Z môjho domu činíte lotrovskú peľ. Pre vaše hriechy vylejem svoj hnev a prchlivosť na vás. Spôsobím, aby v uliciach jeruzalemských a mestách judských prestal hlas radosti a veselí; púšťou sa stane táto krajina.“

Keď kňazi a falošní proroci počuli Jeremiášovu reč, začali proti nemu búriť ľud, ba i kráľa a kniežatá a hovorili: „Tento človek zasluhuje smrť, lebo prorokoval proti Jeruzalemu a Judskej krajine!“

Jeremiáš odpovedal: „Hospodin ma poslal, aby som prorokoval o chráme a o Jeruzaleme tak, ako ste to počuli. Polepšite sa, poslúchajte Hospodina, svojho Boha, plňte Jeho zákon a Boh sa zľutuje nad vami. Som vo vašich rukách, učinite so mnou, ako uznáte za spravodlivé. Ale vedzte, že ak ma usmríte, vylejete nevinnú krv, ktorá padne na vás a na toto mesto. Ja som hovoril len to, čo mi prikázal povedať Hospodin.“

Lud i niektorí kňazi povedali: „Tento muž si nezaslúži smrť, lebo hovoril v mene Hospodinovom.“ Jedno z kniežat vzalo Jeremiáša pod svoju ochranu. Ale Jeremiášovi zakázali vstupovať do chrámu.

Pán Boh nariadil Jeremiášovi: „Napíš všetko, čo som proti Izraelcom a Judejcom hovoril. Ak Judejci počujú o všetkom zlom, čo pripravujem ako pokutu za ich hriechy, zanechajú cestu hriechu a budú činiť pokánie.“

Jeremiáš nadiktoval všetky Božie slová Baruchovi a ten písal. Potom rozkázal Baruchovi, aby všetko prečítal judskému ľudu. Baruch čítal Božie slová z Jeremiášovej knihy v chráme. Keď to oznámili kráľovi Jojákimovi a kniežatám, kráľ si dal doniesť knihu a spálil ju. Rozkázal Jeremiáša a Barucha zabiť. Ale Hospodin ich ochránil.

Hospodin znova nariadil napísať slová, ktoré hovoril Jeremiášovi. O kráľovi Jojákimovi Hospodin kázal napísať: „Ty si spálil knihu, v ktorej bolo napomenutie pre teba a ľud. Vedz, kráľ, že na Dávidovom tróne nebude kráľa. Ty budeš trpieť vo dne horúcosť slnka a v noci budeš mrznúť.“

Posledný judský kráľ, Zedekiáš, povstal proti babylonskému kráľovi. Babylonský kráľ Nabuchodonozor obľahol Jeruzalem, ale keď Egyptania prišli na pomoc Judejcom, Nabuchodonozor prestal mesto obliehať. Jeremiáš predpovedal, že babylonské vojská znova prídu a zničia Jeruzalem. Za túto predpoveď Jeremiáša uvrhli do žalára.

Babylonský kráľ Nabuchodonozor znova pritiahol s veľkým vojskom a obliehal Jeruzalem. Kráľ Zedekiáš tajne si dal predvolať Jeremiáša a opýtal sa ho: „Aké slová mi odkazuje Hospodin?“

Jeremiáš povedal kráľovi: „Hospodin ti odkazuje, že upadneš do rúk babylonského kráľa.“

Zedekiáš dal Jeremiáša odviesť do väzenia. Strážam prikázal, aby Jeremiášovi dávali skromný pokrm. V celom meste už nebolo chleba, nastal hlad. Keď sa kniežatá dozvedeli, čo povedal Jeremiáš kráľovi, Zedekiášovi radili, aby ho dal ako vlastizradcu popraviť. Kniežatá nariadili, aby Jeremiáša hodili do vyschnutej hľbokej studne. Ale Jeremiáš ani tam nezahynul. Vytiahli ho a nechali vo väzení.

Jeremiáš oznamoval kráľovi i ľudu Božiu vôľu a napomínal ich k pokániu. Keď kráľ, kniežatá a ľud nechceli zanechať modlárstvo a hriešny život, Jeremiáš vedel, že trest Boží príde čo najskôr. Lúto mu bolo, že na judský ľud a Jeruzalem čaká trpká budúcnosť. Vo veľkom zármutku hovoril: „Beda mi, mať moja, že si ma porodila. Bôľom je preplnené srdce. Smrteľná rana, na-

mierená proti môjmu ľudu, napĺňa ma žalosťou. Či už niet na zemi liečivej masti? Či už niet lekára pre môj ľud? Vidím hrôzu bojov, spustošený a vyľudnený kraj a počujem hlas plačúcich. Na poli vidím zamordovaných mečom, v meste mŕtvoly tých, ktorí pomreli od hladu. Uznávam, Pane, hriechy, ktorých sme sa dopustili. Neodvracaj svoju tvár od nás a pre svoje milosrdenstvo zmier sa so mojím ľudom.“

Hospodin oznámil Jeremiášovi, že trest na judský ľud príde preto, aby sa navrátil k Božiemu zákonu. Potom nastane prímerie. „Hľa, idú dni“, hovorí Hospodin, „v ktorých učiním novú zmluvu s ľudom. Dám zákon svoj do ich srdca a budem ich Bohom a oni budú mojím ľudom. Všetci ma poznajú a ja budem milosrdný k ich neprávostiam a nebudem spomínať ich hriechy.“

Poučenie: Boh povolal Jeremiáša za proroka už v mladom veku. Vo svojej horlivosti za uplatnenie Božieho zákona prišiel do ostrého protivenstva s kráľom a celým národom. V nešťastí sa národ izraelský zhromaždil v chráme, aby slávil deň pokánia, ale nečinil to úprimne. Jeremiáš predpovedal, že ak sa celý národ nepolepší, Jeruzalem i chrám prídu navnivoč.

Jeremiáš v najväčšom súžení zvestoval milosť Božiu. Ľud ho neposlúchol. Napokon Boh dopustil, že Judské kráľovstvo ovládli Babylončania. Keď babylonské vojsko zničilo Jeruzalem, Jeremiášovi dovolili zostať v Jeruzaleme. Tam plakával nad spustošeným mestom.

Pozdejšie odišiel do Egypta a tam aj zomrel.

Pieseň:

Pamatuji, člověče, Proč tě Pán Bůh stvořil,
Nade vše stvoření Na zemi povýšil!
Proto, Abys' Jemu sloužil.

Zpěv. 272, Tran. 268.

101. Pád Judského kráľovstva

2. Kr. 24—25.

Vedúcim národom v Mezopotámii a v Prednej Ázii stali sa Babylončania, ktorých história sa spomína pod menom Chaldejci. Tí roku 612 pr. Kr. porazili Asýrčanov a dobyli ich hlavné mesto Ninive.

V Judskom kráľovstve sa rozmáhala modlárstvo. Málokto judský kráľ robil to, čo by bolo dobré pred Hospodinom. Za kráľa

Joachima babylonský kráľ Nabuchodonozor napadol Judské kráľovstvo. Donútil Joachima, aby uznal jeho nadvládu. Judsko muselo platiť babylonskému kráľovi veľké poplatky. Joachim sa proti babylonskému poddanstvu vzbúril. Nabuchodonozor s veľkým vojskom vtrhol do Judska. Zajal kráľa Joachima, dal ho odviezť do Babylonu, kde ho doživotne uväznili. Nabuchodonozor do zajatia odviezol aj všetkých zámožných a vzdelaných obyvateľov, najmä kováčov, tesárov a kňazov.

To sa nazýva odvedenie vyšších desiat tisíc do babylonského zajatia. Bolo to v roku 597 pred Kristom. (Prvé babylonské zajatie.)

Nabuchodonozor odviezol aj Joachimovho nástupcu, kráľa Jojáchin s celou rodinou do zajatia. Krajinu vyplienil, pobral všetko zlato z chrámu a kráľovského paláca. To bolo roku 989 pr. Kr. (Druhé babylonské zajatie.)

V ožobráčenom Judskom kráľovstve Nabuchodonozor ustanovil za kráľa v Jeruzaleme Zedekiáša. Zedekiáš v nebezpečnej dobe nehľadal záchranu v Hospodinu. Prorok Jeremiáš márne varoval kráľa a ľud a volal ku pokániu. Zedekiáš prenasledoval proroka Jeremiáša.

Keď Zedekiáš vypovedal poslušnosť Babylončanom, Jeremiáš vedel, že to znamená koniec Judského kráľovstva a verejne hovoril o tom. Jeremiáša vyhlásili za vlastizradcu. Stalo sa však, ako predpovedal Jeremiáš. Nabuchodonozor tretí raz prišiel s veľkým vojskom a obliehal Jeruzalem. Po dvoch rokoch obliehania v Jeruzaleme nastal hrozný hlad. Keď kráľ Zedekiáš videl, že sa neubrání, tajne ušiel z mesta aj s kniežatami. Babylonské vojsko však kráľa Zedekiáša pri Jerichu zajalo a predviedlo ho pred Nabuchodonozora. Babylonský kráľ vykonal na ňom hroznú pomstu. Pred očami Zedekiášovými dal popraviť jeho synov, potom Zedekiáša oslepili a v reťaziach odviekli do Babylonu.

Babylonské vojsko zapáľilo jeruzalemský chrám, kráľovský palác a iné významné budovy. 50 000 Židov odviekli do babylonského zajatia. To sa stalo roku 587 pr. Kristom. Tak zaniklo Judské kráľovstvo.

Nad zborným Jeruzalemom a rozvráteným judským kráľovstvom žiaľil prorok Jeremiáš. Žalospevy v Starej zmluve sa nazývajú — Plač Jeremiášov.

Pl. Jer.: 5, 15—16: Přestala radost srdce našeho, obrátilo se v kvílení plesání naše. Spadla koruna s hlavy naší, běda nám, že jsme zhřešili.

Pieseň:

Čím väčší kríž, tým bližší nebe,
Kdo bez kríže jest, ten nezná

Na světě Boha, ani sebe.
Na smrť, peklo a soud nedbá:
Ten bude blahoslavený,
Koho Bůh cvičí v souzení.

Zpěv. 483. Tran. 558.

102. Prorok Ezechiel

Roku 597 odviezol babylonský kráľ Nabuchodonozor desiat tisíc Židov z vyšších vrstiev do zajatia. Ich život v zajatí bol znesiteľný. Väzňom bol len kráľ Jojáchin. Ostatní obrábali svoje gazdovstvá, v náboženstve a bohoslužbách mali slobodu. Mnohí z nich začali obchodovať. Od tých čias sa Židia vyvíjali ako národ obchodníkov a kupcov. Pre nich však bolo v Judsku všetko stratené: chrám, vlasť, národ, sloboda. Nezostávalo im iné, ako viera v Boha.

Medzi Židmi v babylonskom zajatí bol aj prorok Ezechiel.

Hospodin riekol Ezechielovi: „Vstaň, pôjdeš k synom izraelským, k národu spurnému, ktorý sa mi spreneveril.“ Keď to Ezechiel počul, naplnil ho duch Hospodinov.

Hospodin pokračoval: „Chod' k zajatým synom ľudu izraelského. Ustanovujem ťa strážnym nad domom Izraelským. Budeš ich napomínať mojim slovom. Keby som oznámil hriešnikovi, že umrie pre hriechy svoje a ty by si ho nenapomínal a neodviezol od cesty hriechu, hriešnik umrie, ale za jeho smrť budeš zodpovedný. Keby si napomenul hriešnika a on sa bude kajať, vyslobodíš jeho dušu.“

Povedz ľudu: „Panovník Hospodin žije. Nemá zaľúbenia v smrti hriešnika, ale chce, aby sa hriešnik odvrátil od cesty zlej a žil.“

Ezechiel napomínal izraelský ľud: „Odvráťte sa z hriešnej cesty a čiňte spravodlivosť. Prečo máte hynúť, deti izraelské?“

Hospodin prikázal Ezechielovi: „Prorokuj proti pastierom — kňazom — izraelským: Beda pastierom izraelským, ktorí pasú samých seba. Či pastieri nemajú pásť svoje stádo? Vy však jete masné pokrmy, obliekate sa do súkna, ale svoje stádo nepasiete. Neposilňujete neduživých, neliečite nemocných, nenapravate zlámané kosti raneným, nedávate odvahu ustrašeným, nehľadáte strápených, ale tvrdo a prísne panujete nad nimi! Rozptýlení sú, ako by nemali pastierov a nepriatelia ich ničia. Blúdi moje stádo po horách a niet nikoho, kto by ho hľadal a zastal sa ho.

Preto Ja, Hospodin, som proti takým pastierom. Budem z ich rúk hľadať stádo a nedovolím, aby miesto stáda pásli samých

seba. Vytrhnem ovce z ich úst, aby im neslúžili za pokrm. Ja budem vyhľadávať svoje stádo, zhromaždím ho a vyvediem z cudzej krajiny a budem ho pásť na izraelských horách. Zablúdených nájdem, rozptýlených zhromaždím, nemocných vyliečim. Lebo vás vyvediem z cudziny a dovediem do vašej zeme.

A dám vám srdce nové a ducha pravého obnovím vo vás. Vyberiem vám srdcia kamenné a dám vám srdcia mäsité. Ducha svojho vám dám, aby ste konali podľa môjho zákona a plnili svoju vôľu.“

103. Kostí v údolí

Ez. 37, 1—14.

Ezechiel hovoril: „Hospodin ma postavil do údolia, ktoré bolo plné kostí. Previedol ma vokol nich, bolo ich mnoho a boli to kosti suché. Opýtal sa ma Hospodin: „Mohli by ožiť tieto kosti?“ Odpovedal som: „Hospodine, Ty to vieš.“ Vtom mi povedal: „Prorokuj o tých kostiach: Suché kosti, čujte slovo Hospodinovo. Ja, Hospodin, naplním vás duchom, aby ste ožili. Dám vám žily, narastie vám telo a koža. Dám do vás ducha, aby ste ožili a zviete, že ja som Hospodin.“

Prorokoval som teda, ako mi prikázal Hospodin. A stalo sa podľa slova. Kostí ožili a vznikol z nich veľmi veľký zástup ľudu.“

Riekol mi Hospodin: „Tieto kosti sú národ izraelský! Ajhľa, ľud volá: Uschli naše kosti a zahynula naša sláva, už je po nás. Ale ja otvorím vaše hroby a vyvediem vás z hrobov a uvediem do vašej zeme. A poznáte, že Ja som Hospodin.“

Poučenie: Ezechiel na začiatku svojho účinkovania zvestoval konečný pád Jeruzalema pre hriech národa. Pri svojich rečiach používal zvláštne obrazy, podobenstvá a podivné skutky. Napr. vzal tehlu, vryl do nej plán mesta Jeruzalema a vložil to do železnej panvy. (Obraz obliehania Jeruzalema.)

Inokedy si oholil hlavu a brahu. Vlasy podelil na tri čiastky. Prvú čiastku páčil naprostred mesta, druhú posekal mečom a poslednú dal roznieť vetrom na všetky strany. To bol obraz, ako nepriatelia zničia národ.

V babilonskom zajatí medzi Židmi ožila sláva starých prorokov; zbierali ich spisy, verili proroctvám. Do bohoslužby zaviedli nový spôsob: nemali chrám, ani oltár. Miesto zápalných obetí obetovali Bohu kajúce srdcia. Spievali nábožné piesne, zbie-

rali staré a skladali nové žalmy. Pri tejto duchovnej obrode požehnané dielo vykonal práve prorok Ezechiel.

Ezechiel bol opravdivým prorokom nádeje. Boh môže priviesť i zotročený národ k novému slobodnému životu.

Pieseň:

Všickni, jenž skládají v Pánu své doufání,
Stáli zůstávají Vždycky bez přestání,
Jako Sion stálý jest vždycky,
Věky po všecky, Věky po všecky.

Zpěv. 619. Tran. 888.

104. Prorok Daniel

Dan. 1—2.

V babilonskom zajatí žil aj prorok Daniel, ktorého odviekli do zajatia v mladom veku. Babilonský kráľ Nabuchodonozor rozkázal správcovi svojho domu, aby vybral niekoľko súcich židovských mládencov, ktorí by sa učili chaldejskej (babilonskej) múdrosti a umeniu. Správca vybral štyroch nadaných mládencov, Daniela, Chananiáša, Mizaela a Azariáša. Všetci slúžili na kráľovskom dvore, učili sa chaldejskej reči a písmu. Keď ich kráľ skúšal, zistil, že sú oveľa múdrejší a spôsobnejší, ako babilonskí hvezdári a učenci.

V druhom roku svojho kraľovania mal Nabuchodonozor zvláštny sen. Preľakol sa a zobudil, ale na sen sa nevedel rozpačovať. Povolal chaldejských mudrcov, hvezdárov a čarodejníkov a žiadal, aby mu oznámili sen a vyložili jeho zmysel. Mudrci odpovedali kráľovi: „Nech na veky žije náš kráľ! Prosíme, povedz nám, čo sa ti snívalo a my ti vyložíme, čo sen znamená!“ Kráľ odpovedal: „Sen som zabudol. Ak mi neoznámite sen a jeho význam, dám vás a vaše rodiny popraviť. Ak mi oznámite sen a jeho význam, odmením vás bohaté.“ Učenci znovu prosili kráľa, aby im povedal, čo sa mu snívalo a doložili: „Na zemi niet človeka, ktorý by vedel, čo sa inému sníva.“ Kráľ sa veľmi rozhneval a rozkázal, aby mudrcov, hvezdárov a čarodejníkov zamordovali. Nebezpečenstvo smrti hrozilo aj Danielovi a jeho druhom.

Vtedy sa Daniel žiadal predviesť ku kráľovi Nabuchodonozorovi a poprosil ho, aby mu poskytol čas na premýšľanie, potom že kráľovi oznámi sen a jeho význam. Zároveň prosil, aby odložil výkon rozsudku nad chaldejskými mudrcmi. Kráľ súhlasil.

Daniel všetko oznámil svojim trom druhom. Všetci sa modlili

k nebeskému Bohu. Hospodin vo sne zjavil Danielovi, čo sa kráľovi snívalo a čo to znamená. Daniel v modlitbe ďakoval: „Nech je požehnaný Hospodin od vekov až na veky, lebo v Ňom je múdrosť a sila. On mení časy, zosadí a ustanoví kráľov, dáva múdrosť a zjavuje tajné veci.“

Ráno dovedli Daniela ku kráľovi. Na kráľovu otázku, či mu vie oznámiť sen a jeho význam, Daniel odpovedal: „Tajnú vec, ktorú uložil kráľ zodpovedať mudrcom, nikto nemôže rozriešiť. Ale na nebi je živý Boh, ktorý zjavuje skryté veci. Hospodin vo sne oznámil kráľovi, čo sa bude diať v budúcich dňoch. Po úprimnej modlitbe Bohu dozvedel som sa tvoj sen a jeho výklad.“

Ajhľa, vznešený kráľ, videl si vo sne veľkú sochu. Hlava sochy bola zo zlata, hrud' a ramená zo striebra, brucho a bedrá z meďi. Stehná boli zo železa, nohy a chodidlá boli z hlíny premiešanej železom. Hľadel si na ten obraz a v tom niekto neznámy hodil do nôh sochy ťažký kameň, tak, že sa nohy polámali. Celá socha sa zrútila, premenila sa na prach a mocný vietor ho odvíal ako plevy. To je, kráľ, tvoj sen.

Význam sna je tento: Ty, kráľ, si slávnym panovníkom. Boh ti dal moc, silu a slávu. Ty si tá zlatá hlava.

Po tebe bude kráľovstvo iné, strieborné, slabšie. Tretie kráľovstvo bude medené. Jeho moc sa rozprestre na celú zem. Štvrté kráľovstvo bude silné, ako železo. Ale chodidlá z hlíny a železa znamenajú, že piate kráľovstvo bude nesúrodé, slabé, lebo hlina so železom netvorí súrodý celok. V čase, keď bude toto kráľovstvo slabé, vznikne kráľovstvo nové, večné a slabé kráľovstvo sa rozpadne. Tak, ako si videl, že kameň rozbil hlinu, železo, meď, striebro a zlato, Boh ti oznámil, čo sa s tvojím kráľovstvom stane.“

Nabuchodonozor odpovedal: „Pravdou je, že Hospodin je Bohom bohov a Pánom kráľov.“ Kráľ potom obdaroval Daniela, učinil ho kniežaťom nad babylonskou krajinou a prvým medzi chaldejskými mudrcmi.

Poučenie: Pán Boh použil Danielovu múdrosť, aby umožnil všetkým, ktorí Ho vzývajú, slobodne sa priznávať k viere v Hospodina.

105. Boh ochráni svojich verných

Traja mládenci v ohnivej peci.

Dan. 3.

Nabuchodonozor kázal odliat' zlatú sochu, vysokú 60 lakťov a širokú 6 lakťov. Na posviacku sochy, ktorá bola pohanskou modlou, rozkázal zvolať všetky kniežatá, dôstojníkov a ľud.

Hlásnik oznámil zhromaždeným: „Keď zaznejú zvuky trúb, píšťal, citár, huslí a lutní, spev a hudba, všetci sa klaňajte zlatej soche, ktorú dal postaviť Nabuchodonozor. Kto sa nepokloní soche, v tú samú hodinu ho vrhnú do ohnivej pece.“

Keď teda zazneli trúby, hudba a spev, všetci zhromaždení sa zlatej modle klaňali. Len židovskí mládenci Sidrach, Mizach a Abdenago (tak premenovali troch Danielových druhov), nesklonili svoje hlavy. Obžalovali ich pred kráľom, že zneuctili jeho rozkaz. Kráľ si ich dal predviesť a opýtal sa: „Či ste sa úmyselne neklaňali soche, ktorú som dal postaviť? Ak sa nebudete soche klaňať, dám vás hodiť do ohnivej pece.“ Odpovedali mu: „Náš Boh, ktorého ctíme, má moc zachrániť nás aj z horiaceho ohňa. A keby nás aj nezachránil, vedz, kráľ, že sa my zlatej soche nikdy nebudeme klaňať.“

Na kráľov rozkaz rozpálili pec a strážnici vhodili do nej troch poviazaných mláďencov.

Po istej chvíli kráľ zďaleka nazrel do rozžeravenej pece a udivený zvolal: „Či ste nevrhli troch mláďencov do pece? Ja vidím štyroch rozviazaných mužov, ktorí sa voľne prechádzajú v žiare ohňa.“

Kráľ pristúpil k peci a zavolať: „Sidrach, Mizach, Abdenago, služobníci najvyššieho Boha, vyjdite z ohňa a poďte ku mne!“ I vyšli. A všetci videli, že sa im ani vlas na hlave nespálil. Vtedy kráľ vyznal: „Blahoslavený váš Boh, ktorý vás, svojich služobníkov, zachránil. Vy ste mu dôverovali a radšej ste vydali svoje telá ohňu, než by ste sa mu spreneverili.“ Potom vydal rozkaz, že ktokoľvek by im ublížil, stihne ho ťažký trest.

Poučenie: Zachránenie troch mláďencov z ohnivej pece je obrazom Hospodinovej pomoci vtedy, keď sa zdalo, že je už všetko stratené.

106. Mene tekell

Dan. 5.

Po Nabuchodonozorovi v babylonskom kráľovstve panoval jeho syn Balsazár. Raz urobil kráľ veľké hody so svojimi kniežatami. Rozkázal priniesť aj zlaté a strieborné nádoby, ktoré jeho otec ulúpil a odniesol z jeruzalemského chrámu a všetci hodovníci pili víno z týchto posvätných nádob. Pritom chválili pohanské modly a posmievali sa Hospodinu.

Vtedy sa zjavila ruka na stene hodovnej siene oproti kráľovi a písala. Kráľ Balsazár sa veľmi zľakol a zarmútil. Dal zavolať chaldejských mudrcov a veštcov a povedal: „Ktorýkoľvek z vás mi to prečíta a vysvetlí význam slov, bohate ho odmením; bude tretí po kráľovi v mojom kráľovstve.“ Mudrci a veštcovia nevedeli písmo prečítať. Do hodovnej siene vošla kráľovná a povedala: „V kráľovstve je muž obdarený duchom Božím a veľkou múdrosťou, ktorý tvojmu otcovi Nabuchodonozorovi objasnil skryté veci. Zavolaj Daniela, on prečíta písmo a vyloží ti jeho obsah.“

Zavolali teda Daniela. Kráľ mu sľúbil veľkú odmenu, ak prečíta, čo napísala neznáma ruka a vyloží, čo to znamená.

Daniel odpovedal: „Nechaj si svoje dary. Písmo prečítam a vyložím jeho zmysel.“ Pokračoval: „Počúvaj pozorne, kráľ! Tvojho otca Nabuchodonozora Hospodin obdaril mocou, silou a veľkou slávou. Národy, králi a kniežatá báli sa ho a triasli sa pred ním. Koho chcel, povýšil, koho chcel, ponížil alebo i zabil. Keď sa v pýche povyšoval, zvrhli ho z trónu a ponížili. Aj z ľudskej spoločnosti ho vyvrhli a žil medzi zvieratami. Ani ty, Balsazár, nie si lepší, lebo sa povyšuješ nad Boha. Hľa, z nádob, zasvätených Bohu, si pil s kniežatmi a ženami a zneuctil si Hospodina. Kľaňal si sa modlám, ale Boha, ktorý je Pánom života, si neoslavoval. Preto sa zjavila ruka Božia, ktorá napísala nad tebou rozsudok. Toto je napísané: „Mene, mene, tekell, ufarsin!“ To znamená: „Spočítal som, spočítal, zväžil a rozdel'ujem!“

Toto je výklad slov: Mene, spočítal Boh tvoje kráľovstvo a Tvoje dni priviedol ku koncu. Tekell, zväžil ťa Boh a našiel ľahkým. Preto tvoje kráľovstvo opanujú Peržania a Médania a rozdelia ho.“

V tej istej noci kráľa Balsazára zabili v mesto i krajinu opanoval médsky kráľ Dárius.

107. Daniel v levovej jame

Dan. 6.

Kráľ Dárius ustanovil stodvadsať vysokých úradníkov do všetkých oblastí krajiny za náčelníkov. Nad náčelníkmi boli traja najvyšší úradníci (ministri) a medzi týmito Daniela ustanovil na popredné miesto, aby zodpovedali za poriadok v celej krajine.

Daniel prevyšoval všetkých náčelníkov svojou múdrosťou a čestnosťou, preto mu kráľ prejavoval veľkú priazeň. Najvyšší úradníci a náčelníci závideli Danielovi a tak hľadali nejakú príčinu, aby ho u kráľa mohli obžalovať. Ale proti Danielovi nemohli nájsť nijakú príčinu a chybu, lebo bol verný a spravodlivý. Vedeli však, že Daniel je verný jedinému živému Pánu Bohu a tak naviedli kráľa, aby vydal rozkaz: „Kto sa za tridsať dní pokloní nejakému bohu alebo človeku okrem kráľovi, hodia ho do jamy medzi levy.“ Kráľ takýto rozkaz vydal.

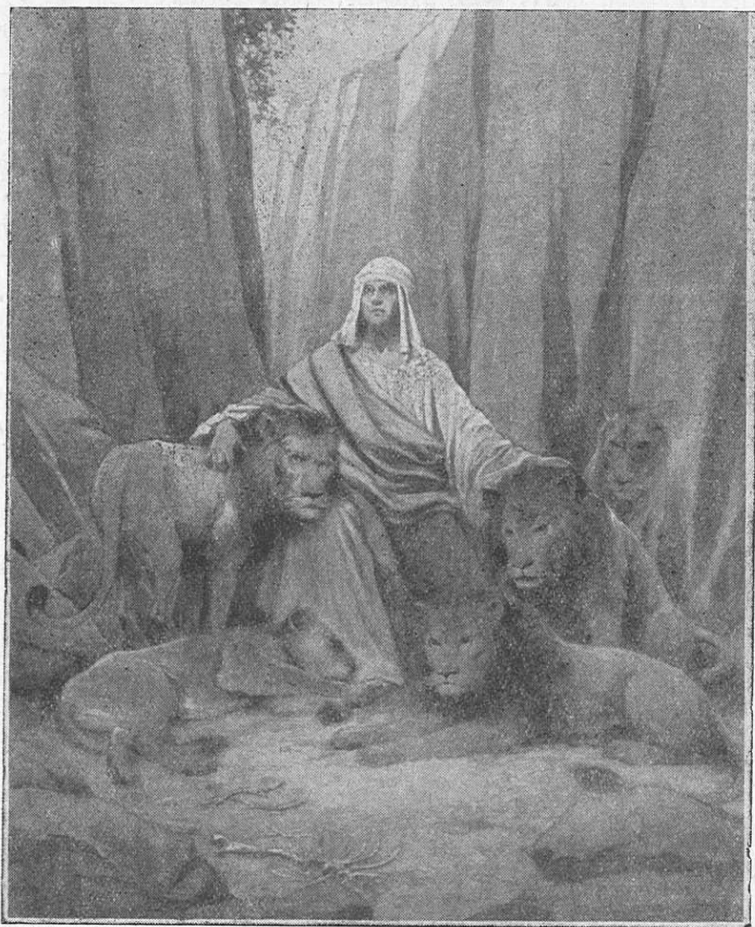
Daniel, ako vždy, aj po vydaní tohto rozkazu každý deň tri razy pri otvorenom okne kľakol si na kolená a modlil sa Bohu. Danielovi nepriatelia čakali len na túto chvíľu. Keď ho zazreli, že sa modlí Hospodinu, predstúpili pred kráľa a hovorili: „Tvoja kráľovská jasnosť vydala rozkaz:“ „Kto sa za tridsať dní pokloní nejakému bohu alebo človeku okrem kráľovi, hodia ho do jamy medzi levy.“ Kráľ odpovedal: „Správne hovoríte. Moje slovo podľa médskeho a perzského práva je nemeniteľné.“ Vtedy úradníci obžalovali Daniela: „Daniel sa trikrát denne modlí svojmu Bohu, tak, ako to robil pred vydaním tvojho rozkazu. On porušil tvoje nezmeniteľné slovo.“

Kráľ sa veľmi zarmútil, lebo si Daniela vážil. Ale musel splniť slovo. Daniela vhodili do jamy, kde bolo sedem levov. Ale levy neublížili Danielovi.

Na úsvite prišiel kráľ k jame a zvolal: „Daniel, služobník Boha živého!“ Ohlásil sa mu Daniel: „Boh poslal svojho anjela, On zavrel ústa levom, aby mi neublížili.“ Kráľ sa zaradoval a rozkázal Daniela vytrahať z jamy. Nato rozkázal hodiť neprajníkov Danielových do jamy medzi levov. Levy ich roztrhali.

Poučenie: Po Balsazárovej smrti vládcom celej babylonskej ríše bol perzský kráľ Kýrus. Jeho zástupcom, miestokráľom v Babylone, bol vodca médskeho vojska Dárius. V starom veku najrôznejším krutým spôsobom trestali nepriateľov a odsúdených. Vhodili ich do ohnivej pece, inokedy do jamy hladným levom. Pohanskí králi sa pokladali za bohov, vyžadovali, aby im obyva-

telia preukazovali božskú úctu. Ľudia, ktorí uverili v Hospodina, takéto pocty vládcov pokladali za bohorúhanie. Radšej podstúpili smrť, než by sa dopustili bohorúhačstva. (Martýri.)

Daniel 12, 1—3: „Toho, pravím, času vysvobozen bude lid tvůj, kdožkoli nalezen bude v knize. Tuť mnozí z těch, kteříž spí v prachu země, procítí, jedni k životu věčnému, druzí pak ku pohánění a ku potupě věčné. Ale ti, kteříž jiné vyučují, stkví se budou jako blesk oblohy, a kteříž k spravedlnosti přivozují mnohé, jako hvězdy na věčné časy.“

Mat. 10, 28: „A nebojte sa tých, ktorí mordujú telo, ale dušu nemôžu

zamordovať; radšej sa bojte Toho, ktorý aj dušu aj telo môže zahubiť v pekle.“

Mat. 4, 10: „Pánovi, svojmu Bohu, budeš sa klaňať a len Jemu samému budeš slúžiť!“

Pieseň:

V den soužení, Když odnikud není Spomožení,
Obrat se stádečko Páně, K Bohu samého ochraně,
Jakož tě sám vyučuje, Slavnou svou pomoc slibuje
A protož tě i zkušuje.

Zpěv. 321. Tran. 460.

108. Návrat z babylonského zajatia

2. král'. 24—25. Ag. 1, Mal. 1, 3.

V babylonskom zajatí Židov usídlili do uzavretých oblastí. Zamestnávali sa tam poľnohospodárstvom, remeslom a obchodom. Mnohí z nich zbohatli a odvrátili sa od Hospodina. Ale tí, ktorí zostali verní Bohu, zhromažďovali sa v synagógach, študovali Boží zákon, prorockú zvest a upevňovali sa vo viere. Hľadali a zozbierali staré hebrejské spisy, odpisovali ich a učili sa z nich. Tak zhromaždili knihy Starej zmluvy. Prísne svätili sobotu a zachovávali Boží zákon. Takto sa prehĺbila nábožnosť Židov. Nemali chrám na obetovanie, ale ich služby Božie sa naplnili duchovnosťou. Medzi Židmi pôsobili významní proroci ako Ezechiel a Daniel a mnohí ďalší, o ktorých sa nezachovali písomné záznamy. Tak babylonské zajatie prinieslo Židom hlbokú obrodu v zbožnosti a mravoch.

Perzský kráľ Kýrus si roku 538 pred Kristom podmanil celú babylonskú ríšu, Palestínu, ba aj Egypt. Vo svojej ríši vyhlásil: „Boh, nebeský kráľ, dal mi všetky kráľovstvá. On mi rozkázal, aby som Mu dal postaviť chrám v Jeruzaleme. Kto sa cíti Židom, nech sa vráti do Judska a nech buduje Jeruzalem a chrám Hospodinu, Bohu Izraela.“

Na jar roku 537 vrátilo sa z babylonského zajatia do Judska okolo 50 tisíc Židov pod vodcovstvom Zorobabela z rodu Dávidovho a kňaza Jozuu. Zakrátko po návrate vybudovali na mieste, kde stával Šalamúnov chrám, oltár pre obete Hospodinu. V druhom roku pristúpili k budovaniu svätyne. Kráľ Kýrus si chcel udržať priazeň Židov, preto im vrátil posvätné zlaté a strieborné nádoby a náčinie, ktoré kedysi zobral z chrámu kráľ Nabuchodonozor. Samaritáni sa ponúkli Židom, že im budú pomáhať pri